

Medieanalyse:
Norske mediers kildebruk i Kongo-saken

Innledning

Denne medieanalysen tar for seg den norske mediedekningen av den såkalte "Kongo-saken", av mediene også kalt "Kongo-dramaet" og "Kongo-fangene". Saken omhandler de to nordmennene Tjostolv Moland og Joshua French, som i mai 2009 ble arrestert og senere tiltalt for drap i Den demokratiske republikken Kongo (heretter benevnt som Kongo). De to ble høsten 2009 dømt til døden for blant annet drap og spionasje i to kongolesiske rettsinstanser, men har anket saken videre. (I denne analysen brukes betegnelsen "de tiltalte" på Tjostolv Moland og Joshua French for enkelhets skyld, til tross for at de har hatt ulik status underveis i straffesaken og nå altså er drapsdømte).

Analysen beskriver norske mediers kildebruk. Dette gjøres ved å belyse antall kilder og type kilder i artikler og reportasjer om saken. Kilder er definert som intervjuobjekter eller skriftlige dokumenter. Videre tar analysen utgangspunkt i intervjuer med de to tiltalte, og belyser i hvilken grad journalistene stiller dem kritiske spørsmål.

Analysen er utført av Retriever Norge på oppdrag fra SKUP (Stiftelsen for en kritisk og undersøkende presse), som et bidrag til Skup-konferansen 2010.

Retriever er Nordens ledende leverandør av nyhetsovervåkning, verktøy for redaksjonell research og medieanalyse. Selskapet er heleid av NTB og svenske TT.

Viktigste funn

- ❖ Kongo-saken var den tredje mest omtalte saken i norske medier i 2009. Det var over 18.000 medieoppslag om Tjostolv Moland og Joshua French.
- ❖ Norges største medier (Aftenposten, VG, Dagbladet, NRK og TV 2) tok i bruk mange og svært ulike kilder i saken. 61 prosent av oppslagene i disse fem mediene bygget på to eller flere kilder.
- ❖ Nordmennenes versjon har kommet oftest fram i den norske mediedekningen. I 43 prosent av omtalen i landets største medier er det enten de tiltalte, deres forsvarere eller pårørende som er hovedkilden. Kongolesiske myndigheter, pårørende og vitner er kilder i til sammen 19 prosent.
- ❖ I 73 prosent av intervjuene med de to tiltalte kommer det ikke fram at journalistene har stilt kritiske spørsmål til dem. I 27 prosent av intervjuene stilles det kritiske spørsmål.

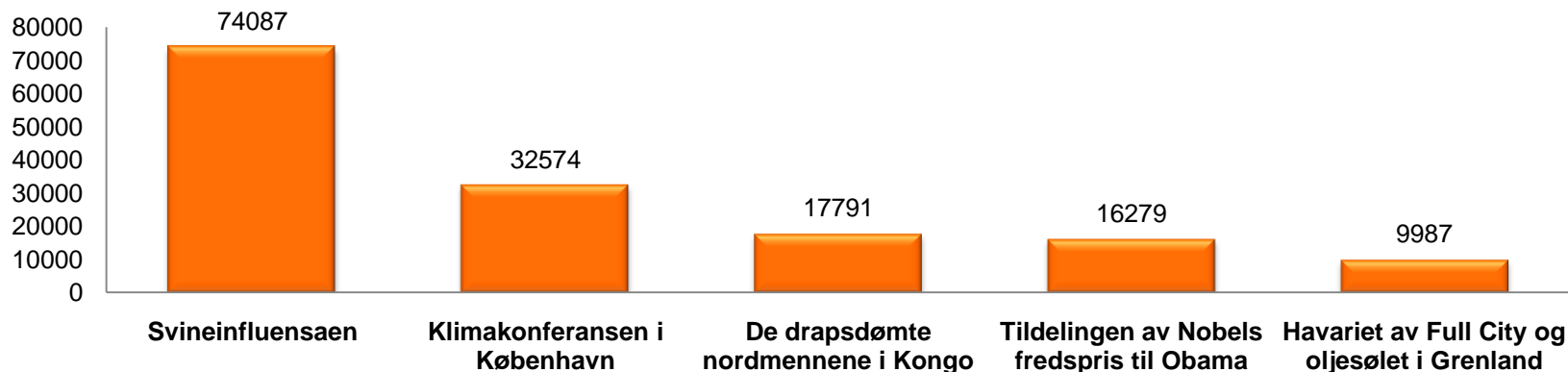
Tredje største mediesak i 2009

12. mai 2009 kom de første medieopplagene om at to nordmenn var arrestert i Kongo, mistenkt for drap på en kongoleser. Ved utgangen av 2009 hadde de to blitt dømt til døden i to kongolesiske rettsinstanser, og norske medier hadde publisert nærmere 18.000 nyhetsartikler, reportasjer, notiser og kronikker om saken. (Se side 13 for metodebeskrivelse av hvordan disse oppslagene er funnet).

Dette massive medietrykket brakte saken opp på lista over de største mediesakene i løpet av året. Folk flest var også opptatt av saken – i en spørreundersøkelse gjennomført av Agenda Tracker (et samarbeid mellom PR-operatørene, YouGov og Retriever Norge) svarte 47 prosent at saken gjorde inntrykk på dem, og undersøkelsen viste også at blant de største mediesakene i 2009 var det bare svineinfluensaen som hadde gjort større inntrykk på lesere, lyttere og seere enn de dødsdømte nordmennene i Kongo.

At en straffesak i utlandet er omtalt i 18.000 norske medieoppslag er spesielt, særlig fordi dette er mye mer enn hva de aller fleste drapssaker ført for norsk rettsvesen får av omtale. Kun én annen straffesak, NOKAS-ranet, har ført til tilsvarende medietrykk de siste årene. I 2006 ble NOKAS-saken nevnt i over 20.000 medieoppslag, og i rundt 18.500 oppslag i 2007.

Diagrammet under viser de fem største mediesakene i 2009, og hvor mange medieoppslag det var om hver av dem i løpet av året.

Dybdeanalyse av 1.780 medieoppslag

Retriever har dybdeanalysert 1.780 av de nærmere 18.000 medieoppslagene som ble publisert om Kongo-saken i løpet av fjoråret, noe som vil si at hvert enkelt oppslag er lest og vurdert. Datamaterialet utgjør altså cirka 10 prosent av den totale medieomtalen. Alle oppslag fra 2009 i VG, Aftenposten, Dagbladet, NRK og TV 2 er inkludert i datamaterialet. Disse mediene er valgt ut fordi de er blant landets største, og fordi det var disse redaksjonene som hadde reportere i Kongo over lang tid. Også andre medier sendte korrespondenter, for eksempel NTB, Agderposten og Tønsberg Blad, men fordi datamaterialet måtte begrenses, er disse ikke inkludert.

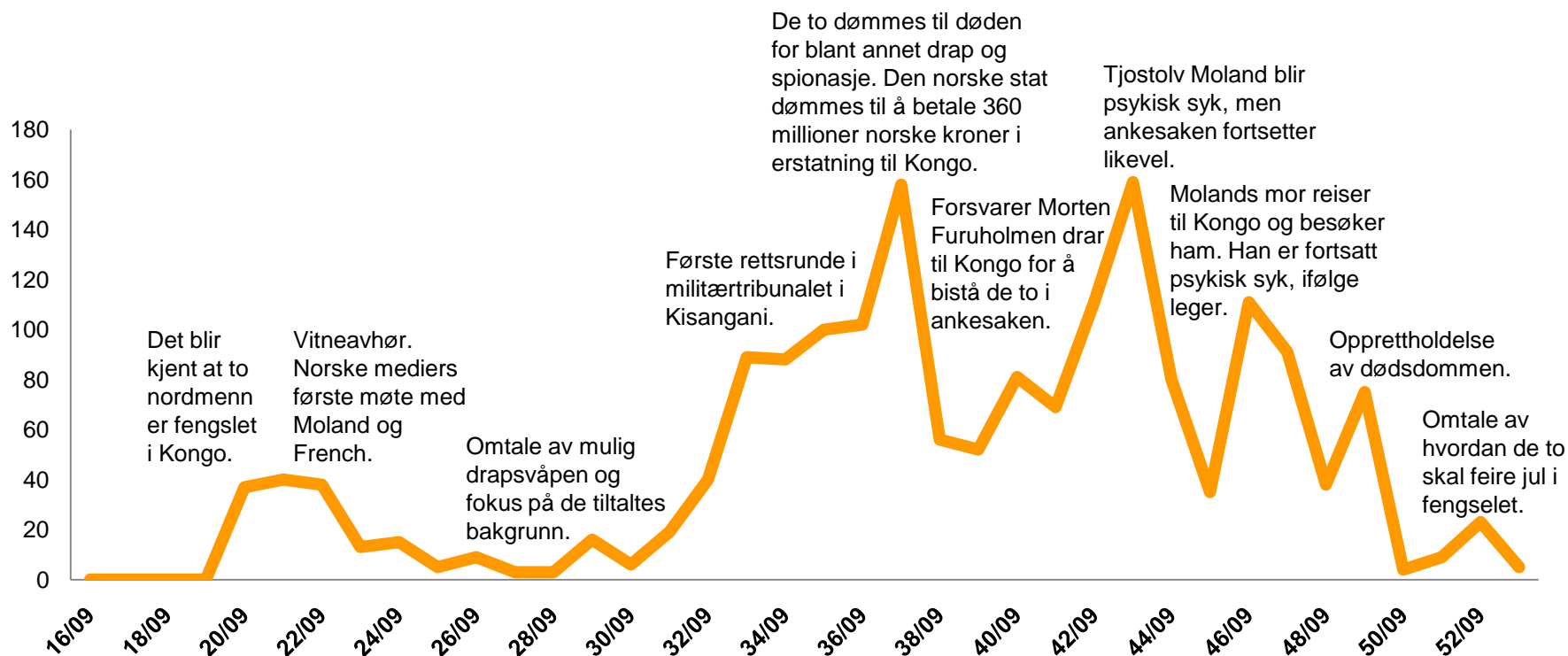
For de tre avisene er både papir- og nettutgaver inkludert i kildegrunnet, mens for de to etermediene er både nyhetssendingene på fjernsyn (TV 2-nyhetene og Dagsrevyen/Kveldsnytt) og nettutgavene inkludert (altså er ikke NRKs radiosendinger inkludert). Diagrammet under viser hvor mange oppslag hvert av mediene publiserte om Kongo-saken i løpet av 2009. En stor andel av artiklene er de samme på nett- og papir, og mange av nettartiklene på TV2.no og NRK.no bygger på fjernsynsinnslag. (Se side 13 for metodebeskrivelse av innhenting av datamateriale og feilmarginene ved dette).

I nettavisene er det forholdsvis enkelt å definere hva som utgjør en nettartikkel, og det samme gjelder fjernsynsinnslag, men på papir kan et oppslag defineres på ulike måter. I denne analysen er et oppslag på papir definert som hele oppslaget inkludert tilhørende notiser, B-saker, kjellere og faktabokser. En dobbeltside i én av papiravisene er altså telt som ett oppslag, uavhengig av hvordan teksten er delt opp grafisk. Tallene i tabellen sier derfor ikke noe om hvor omfattende hvert oppslag er, men dette belyses på andre måter senere i analysen.

Forsidehensvisninger, lederartikler og redaksjonelle kronikker er telt med i det totale antallet, men slikt stoff er ikke kategorisert på for eksempel antall kilder, fordi dette ikke er mulig å vurdere slikt stoff på den måten. Innsendt stoff, altså leserinnlegg eller kronikker forfattet av lesere, er ikke inkludert i tallene.

Medietype	Medium	Antall oppslag
Web	VG Nett	342
Web	Dagbladet	298
Web	TV2	230
Papir	VG	203
Web	Aftenposten	185
Web	NRK	166
Papir	Dagbladet	159
Papir	Aftenposten	104
Fjernsyn	TV2	58
Fjernsyn	NRK	36
	Totalt	1780

Viktigste milepæler i saken

Diagrammet viser antall medieoppslag fra uke til uke i de fem mediene som er inkludert i denne analysen (Aftenposten, VG, Dagbladet, NRK og TV 2). De aller viktigste milepælene som førte til mye medieomtale er kommentert.

I tillegg til kontinuerlig rapportering av omstendighetene i fengselet og rundt rettsakene, har norske medier avslørt en rekke forhold rundt de to nordmennenes opphold i Afrika. Det er imidlertid de konkrete milepælene i saken som fører til mange medieoppslag på kort tid.

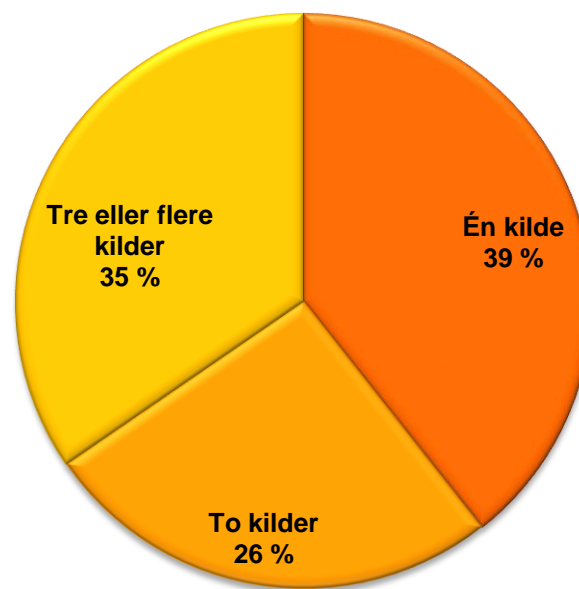
Lite enkilde-journalistikk

Hvert av medieoppslagene i datamaterialet er kategorisert ut fra hvor mange kilder som oppgis. Kilder er definert som intervjuobjekter eller skriftlige dokumenter. Diagrammet under viser at en stor andel av medieoppslagene, 35 prosent, siterte eller viste til tre eller flere kilder, og kan dermed sies å være svært omfattende. 39 prosent av oppslagene bygget på bare én kilde, mens 26 prosent av oppslagene bygget på to kilder.

Dette betyr at 61 prosent, altså godt over halvparten av medieoppslagene om denne saken, bygget på to eller flere kilder. Prosentandelen medieoppslag som bygget på tre eller flere kilder var relativt stabil gjennom hele perioden, med en svak tendens til å øke i takt med antall oppslag. I desember, da de fleste redaksjonene ikke lenger hadde korrespondenter i Kongo, sank imidlertid prosentandelen oppslag med tre eller flere kilder til 27 prosent. Dette understreker at norske mediers tilstedeværelse i Kongo har hatt mye å si for hvor mange kilder som er benyttet i hvert enkelt medieoppslag.

Det er ikke funnet store forskjeller mellom antall kilder i nettartikler og papirartikler, verken samlet sett eller ved å sammenligne papir- og nettutgavene i hvert enkelt mediehus. Dette bekrefter at mye av det samme stoffet er publisert både på nett og papir.

Det må nevnes at disse tallene ikke sier noe om hvorvidt personer som blir kritisert får samtidig tilsvarende svar. Tallene sier heller ikke noe om hvor mange oppslag "begge sider" kommer til orde i. Det er det vanskelig å si noe om fordi det vil være uenighet om hvem som representerer hvilken "side" i denne saken, og det er også slik at en del intervjuobjekter er enten upartiske eller svært nyanserte. Det kan altså være slik at ett oppslag målbærer kritikk mot kongolesisk rettsvesen fra mange ulike kilder, eller at flere kilder støtter de tiltaltes versjon av saken i ett oppslag. På neste side kommer det imidlertid fram hvem som har vært hovedkilder i flest medieoppslag.

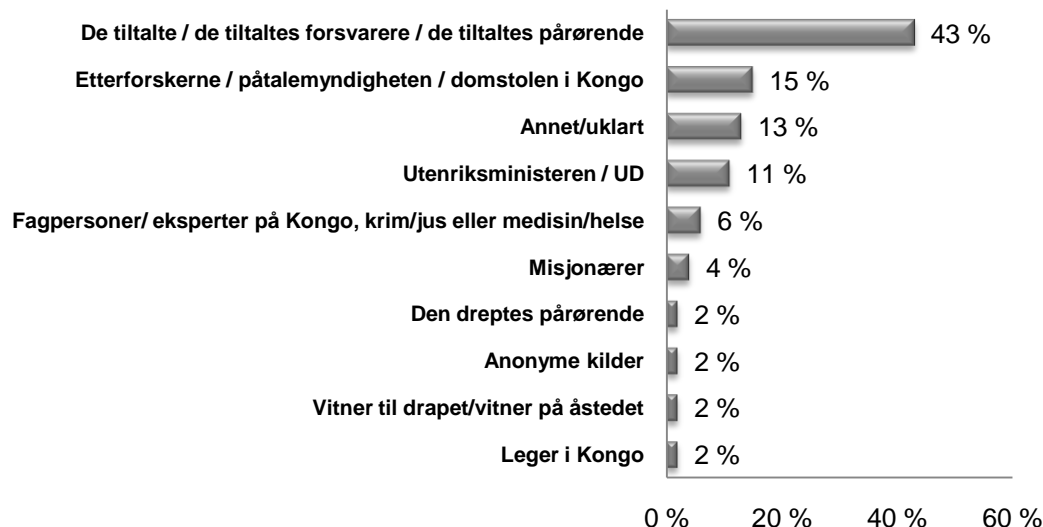
De tiltalte og deres støttespillere får snakke mest

Hvert av medieoppslagene i datamaterialet er kategorisert ut fra hva slags type kilde oppslaget bygger på, altså hvem som er intervjuobjekt. Som vist på forrige side bygget 61 prosent av oppslagene på to eller flere kilder, og disse oppslagene er kategorisert ut fra hovedkilde – altså hvilken type kilde som var mest framtrædende i oppslaget. I en rekke oppslag har altså ulike kildetyper kommet til orde uten å være den viktigste kilden. Disse tallene sier dermed mest om vinklingen i mediedekningen, fordi hvert oppslag er vurdert og kategorisert ut fra hvem som nevnes i overskrift og ingress og/eller hvem som blir gjengitt med flest sitater i hvert enkelt medieoppslag.

Der hovedkilden i oppslaget er anonym, er oppslaget kategorisert på "anonyme kilder", selv om det går fram at det for eksempel er en kilde i UD eller en av de tiltaltes pårørende. Dette er gjort for å vise hvor stor andel av oppslagene som i hovedsak bygger på anonyme kilder. Diagrammet under viser en grovsortering av kildene, mens en mer detaljert oversikt vises på neste side.

Slik det framgår av diagrammet er det de tiltaltes versjon av saken som har kommet klart best fram gjennom den norske mediedekningen av saken, ved at de tiltalte selv, deres forsvarere eller pårørende har vært hovedkilde i 43 prosent av medie-

oppslagene. Til sammenligning har de kongolesiske myndighetenes versjon av saken kommet fram langt mindre grad. Etterforskere, aktor og dommerne i de to kongolesiske rettsinstansene har vært hovedkilde i 15 prosent av medieoppslagene, mens den drepte sjåførens pårørende har vært hovedkilde i 2 prosent. Hvis en slår sammen både kongolesiske myndigheter, den dreptes pårørende og vitner til drapet/vitner på åstedet, blir dette likevel bare 19 prosent. De tiltalte eller deres støttespillere har altså vært hovedkilde i over dobbelt så mange medieoppslag.

En rekke ulike kilder bidrar til å belyse saken

Tabellen under viser en mer detaljert inndeling av kildene, der det blant annet er skilt mellom ulike typer fagpersoner/eksperter og mellom de tiltaltes forsvarere, pårørende og de tiltalte selv. Ett av de mange forholdene som gjør denne saken spesiell, er at norske medier i lange perioder har hatt tilgang til de tiltalte nordmennene som direkte intervjuobjekter. I motsetning til straffesaker som føres for det norske rettsapparatet, har de norske journalistene i Kongo hatt mulighet til å besøke de tiltalte i fengselet og å gjøre intervjuer og opptak med dem der i utstrakt grad. Dette har ført til at de tiltalte har vært den viktigste kilden til informasjon i 16 prosent av medieoppslagene i Norges største aviser og fjernsynsstasjoner.

Fagpersoner og eksperter på ulike felt har blitt brukt i utstrakt grad i denne saken. Til tross for at slike intervjuobjekter bare har vært hovedkilde i rundt 6 prosent av omtalen til sammen, har de også uttalt seg i mange oppslag der andre er hovedkilde. I begynnelsen av hendelsesforløpet ble norske medier kritisert for å vinkle saken fra et norsk ståsted, og for å ikke forstå det kongolesiske samfunnet. Etter dette ble fagpersoner og eksperter på Kongo i økende grad brukt som kilder for å forklare kulturen i Kongo og prosedyrene i retten, og det var under andre rettsrunde at det var flest oppslag med Kongo-eksperter som hovedkilde. Hvorvidt den økende bruken av Kongo-eksperter som kilder faktisk skyldes at mediene tok til seg kritikken, er det ikke mulig å besvare i denne medieanalysen.

Det er verdt å merke seg at kun 2 prosent av oppslagene har anonyme hovedkilder. Det finnes en rekke oppslag der åpne kilder bærer selve vinklingen på oppslaget, mens anonyme kilder kommer med noen få opplysninger. Dette kan tyde på at redaksjonene har vært restriktive i bruken av anonyme kilder, og at de har søkt å få bekreftelse fra åpne kilder før de har valgt å publisere nye opplysninger.

Hovedkilde	Andel oppslag
De tiltaltes forsvarere	17 %
De tiltalte	16 %
Påtalemyndigheten/domstolene i Kongo	11 %
Annet / uklart	10 %
De tiltaltes pårørende	10 %
UD	8 %
Misjonærer	4 %
Etterforskerne i Kongo	4 %
Utenriksministeren	3 %
Fagpersoner/eksperter på Kongo	3 %
Anonyme kilder	3 %
Leger i Kongo	2 %
Fagpersoner/eksperter på krim/jus	2 %
Vitner til drapet/vitner på åstedet	2 %
Den dreptes pårørende	2 %
Folk i sikkerhetsbransjen	1 %
Det norske forsvaret	0,5 %
Norske politikere	0,5 %
Menneskerettighetsorganisasjoner	0,5 %
Fagpersoner/eksperter på medisin/helse	0,5 %

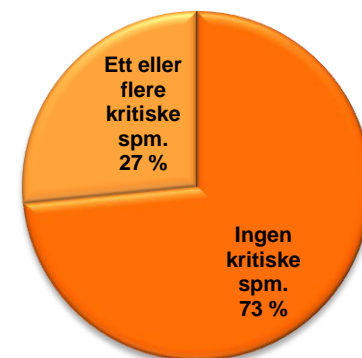

Kritiske spørsmål til de tiltalte

Én eller begge de tiltalte nordmennene i Kongo er intervjuet i 373 av medieoppslagene. Dette dreier seg om alle oppslagene der de er intervjuet, ikke bare de oppslagene der de tiltalte er hovedkilde. I rundt 22 prosent av omtalen i denne analysen går det klart fram at journalistene har intervjuet én eller begge de tiltalte, enten ved at de to er eneste kilder i lengre feature-intervjuer, eller ved at journalisten har innhentet tilsvarende på nye opplysninger i saken gjennom intervjuer med de to. Alle disse oppslagene er kategorisert på om det går fram av oppslaget at journalisten har stilt de tiltalte kritiske spørsmål.

I 73 prosent av medieoppslagene der de tiltalte er intervjuet, kommer det ikke fram at det er stilt et eneste kritisk spørsmål. Det kan selvsagt være stilt en rekke kritiske spørsmål fra journalistens side uten at det vises i oppslaget, men så lenge dette ikke blir synliggjort, kan heller ikke leseren vite noe om det. Kritiske spørsmål må sies å ha en funksjon utover å bare skulle bli besvart. Selv om et intervjuobjekt ikke vil svare på et spørsmål, kan spørsmålet i seg selv fungere som et journalistisk grep for å vise leseren at det blir drevet kritisk journalistikk, og det kan vekke leserens egne kritiske sans. I tillegg gir det intervjuobjektet anledning til å forsvare seg mot de kritiske motforestillingene leserne selv kan tenkes å ha. På den annen side finnes det flere oppslag i dette datamaterialet der det etisk sett ville vært svært problematisk å stille kritiske spørsmål – for eksempel i intervjuer med Tjostolv Moland i den perioden da han ble vurdert som psykisk syk. I slike tilfeller er det andre etiske problemstillinger som er mer presserende.

Blant oppslagene som ikke målbærer kritiske spørsmål, finnes en rekke lengre intervjuer med de tiltalte, spesielt i den første fasen, det vil si før og i begynnelsen av første rettsrunde. Et eksempel på dette er en reportasje over to sider i Dagbladet 25.08.09 med overskriften *"Sannheten om drapsdagen"*, der de tiltalte får fortelle hele sin versjon av hendelsesforløpet uten at det vises at det er stilt ett kritisk spørsmål. Et annet eksempel er et lydklipp i en nett-reportasje på NRK.no 12.08.09, der de to er intervjuet. Lydklippet er mellom 11 og 12 minutter langt, og Joshua French får snakke uavbrutt i flere minutter av gangen. Reporteren stiller enkelte åpne spørsmål, men ingen oppfølgingsspørsmål når French blant annet kommer med kritikk mot at norske medier har rettet et kritisk blikk på saken deres. Et stykke ut i intervjuet stiller reporteren følgende spørsmål til Tjostolv Moland: *"Kan jeg spørre deg om hva dere gjorde her nede?"*, hvorpå det kommer en liten pause, og reporteren sier: *"... han nikker nei"*, før han går videre til et annet tema. At en journalist spør om å få lov til å stille spørsmål, og deretter finner seg i å få nei, er sjeldent i det norske mediebildet. Dette kan tyde på at de to nordmennene i en eller annen grad har fått styre premisene for intervjuer som ble gitt. Hvis det er slik at de tiltalte har stilt betingelser før intervjuer, må det ha reist en rekke etiske problemstillinger for redaksjonene.

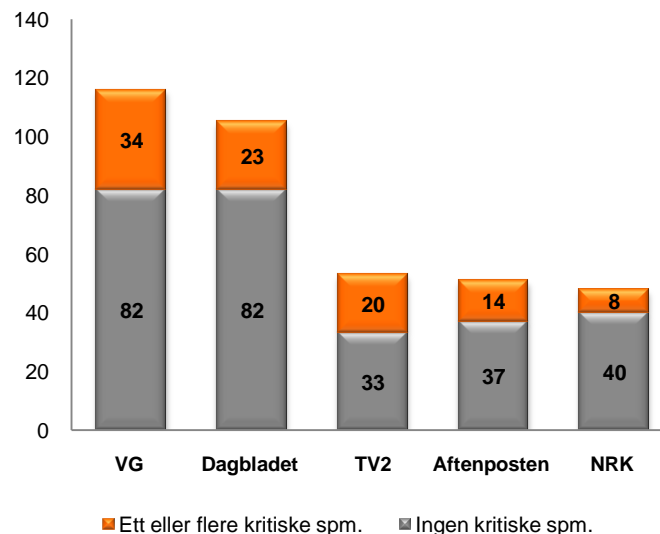
Kritiske spørsmål til de tiltalte

I 27 prosent av oppslagene der Tjostolv Moland eller Joshua French er intervjuet, kommer det klart fram at det er stilt ett eller flere kritiske spørsmål til dem. Disse 27 prosentene inkluderer både oppslag der spørsmålet er formulert i teksten i avisartikler, eller ved at en hører spørsmålene i fjernsynsinnslag eller klipp publisert på nettavisene. Et eksempel er følgende spørsmål fra VG Nett: ”- Ville det ikke vært bedre for dere å snakke i retten?” (25.08.09).

Her finnes også mange oppslag der det tydelig framgår at journalisten har stilt kritiske spørsmål til de tiltalte selv om ikke selve spørsmålet er satt i replikkstrek. Et eksempel er et av VGs første oppslag med avsløringer av de tiltaltes tilknytning til sikkerhetsbransjen (08.06.09), der en kan lese følgende passasje: ”27-åringen benekter at han har brukt John Hunt, navnet på visittkortet fra SIG som er blant politibeslagene i drapssaken. – Det er et eksempel kort. Jeg er ikke John Hunt. Det er en fiktiv person, sier han til VG.” Et annet eksempel er et oppslag i Aftenposten 11.08.09 der ingen eksplisitte kritiske spørsmål er stilt, men oppslaget er likevel gjennomgående kritisk til de tiltaltes forklaring, for eksempel gjennom følgende formulering: ”Moland og French forstår at bildet kan oppfattes som om de ler etter å ha utført ugjerningen. Men de avviser at dette er tilfellet. – Det er mer en lettelse over å ha overlevd, forteller French, som tok bildet”.

Diagrammet til høyre viser hvor mange oppslag hvert av mediehusene har hatt der de tiltalte er intervjuet, enten som hovedkilde eller i tillegg til andre kilder. Her er oppslagene presentert samlet for mediehusene. Oppslag på nett-utgavene og i papiravisene er slått sammen for VG, Dagbladet og Aftenposten mens nettutgavene og fjernsynssendingene er slått sammen for TV 2 og NRK. Tallene er delt inn på antall intervjuer der det er stilt kritiske spørsmål, og antall intervjuer der dette ikke er gjort (eller synliggjort).

Det er verdt å presisere at mediene har publisert mange oppslag som reiser kritikk og stiller spørsmålstegn ved de tiltaltes versjon av historien og andre forhold rundt saken. Slike oppslag er ikke inkludert her med mindre de tiltalte er intervjuet i oppslagene, så denne oversikten viser kun hvordan de tiltalte er benyttet som intervjuobjekter. Det må også påpekes at det finnes oppslag med andre kilder enn de tiltalte, der det ikke kommer tydelig fram at det blir stilt kritiske spørsmål, og at dette kan ha gått i de tiltaltes disfavør.

Faksimiler

«Det skal bli oppvask når vi kommer ut herfra»

Dødsdommen har på ingen måte knokket Joshua French og Justin Moland. De gjør det beste ut av situasjonen og lever oppgaver med å kalte helt til de kommer hjem.

Herhelst blev de to amerikanske faksimiler sendt til Norge. De to amerikanske faksimiler sendt til Norge. De to amerikanske faksimiler sendt til Norge.

Herhelst blev de to amerikanske faksimiler sendt til Norge. De to amerikanske faksimiler sendt til Norge.

Kongo er 2 341 826 kvadratkilometer stort og har 51 millioner innbyggere.

Dette er saken
Joshua French og Justin Moland ble arrestert i den demokratiske republikken Kongo for å ha drept en lokal mann. De to amerikanske faksimiler sendt til Norge.

«Vi har jo vært sammen i en del vanskelige situasjoner før, selv om jeg ingen kan sammenligne med dette»
Tysstian Moland

10 10 MANDAG 8. JUNI 2009

KONGODRAMAET

Herhelst blev de to amerikanske faksimiler sendt til Norge. De to amerikanske faksimiler sendt til Norge.

IKKJE ENKELT De to dramatiske nordmennene etter ållertingepøllet i Kigali og mins de verper på etstasjon.

Foto: JONAS BRANSTAD

Opererte under FALSKE NAVN

Fakta
Joshua French og Justin Moland har vært på oppdrag i Kongo. De to amerikanske faksimiler sendt til Norge.

Dotte og SIG

Det amerikanske oppdraget SIG som ble etablert i 2009. Det amerikanske oppdraget SIG som ble etablert i 2009.

Planla samarbeid

Samarbeid mellom de to amerikanske oppdragene SIG og Dotte. Samarbeid mellom de to amerikanske oppdragene SIG og Dotte.

rykket. Under arrestasjonen mer den norske forfatteren ble tatt til fange med seg. De to amerikanske faksimiler sendt til Norge.

Baker og fiske. Brødrene har opplevd en vanskelig situasjon i Kongo. De to amerikanske faksimiler sendt til Norge.

Videregående liv. De to amerikanske faksimiler sendt til Norge. De to amerikanske faksimiler sendt til Norge.

Samband. Her dere mener gade-aktive opplysnings i et dikt beromende om offer i helsen, er politikkens og oppdragets rolle. De to amerikanske faksimiler sendt til Norge.

ANMOTTEN S JØFFERSTAD, NILAS JOHNSØN og KISANGANWOSLO (VG) Med de falske navnene Mike Callan og John Hunt skal Postol Moland og den 27 år gamle kameraten ha drept SIG-kontoret i Uganda.

«Det er totalt kaos. Derfor er det lett å få oppdrag der»
Samarbeid mellom de to amerikanske oppdragene SIG og Dotte. Samarbeid mellom de to amerikanske oppdragene SIG og Dotte.

«Det er totalt kaos. Derfor er det lett å få oppdrag der»
Samarbeid mellom de to amerikanske oppdragene SIG og Dotte. Samarbeid mellom de to amerikanske oppdragene SIG og Dotte.

«Det er totalt kaos. Derfor er det lett å få oppdrag der»
Samarbeid mellom de to amerikanske oppdragene SIG og Dotte. Samarbeid mellom de to amerikanske oppdragene SIG og Dotte.

«Det er totalt kaos. Derfor er det lett å få oppdrag der»
Samarbeid mellom de to amerikanske oppdragene SIG og Dotte. Samarbeid mellom de to amerikanske oppdragene SIG og Dotte.

«Det er totalt kaos. Derfor er det lett å få oppdrag der»
Samarbeid mellom de to amerikanske oppdragene SIG og Dotte. Samarbeid mellom de to amerikanske oppdragene SIG og Dotte.

Nyheter Søk i SKATTELISTER.no
14.01.09 nyheter 99.95 - Helse 14.01.09 DL Nyheter - The Canada 10.01.09 DL-traveler
Søker i: Søk
POSTNUMMERSØK
Søker i: Søk

Dagbladet Foreldre-coaching med Jesper Juul
«Jeg ser en veldig syk sønn. Det er helt forferdelig å se på, uten å kunne gjøre noen ting.»
Mothilde Moland
SE HVOR SYK HAN ER
JAPAN PHOTO
CEWE FOTOBOK
ESTHETISKE HAAR

Kildegrunnlag og metode

- Denne medieanalysen tar utgangspunkt i den norske mediedekningen av Kongo-saken, slik saken er forklart på side 2. Analysen er utført på oppdrag fra SKUP (Stiftelsen for en kritisk og undersøkende presse), som et bidrag til SKUP-konferansen. Analysen består av én kvantitativ, innledende del og én kvalitativ del som dybdeanalyse.
- For å komme fram til de kvantitative tallene som viser antall medieoppslag i en større sammenheng (omtalt på side 4), er det søkt i alle Retrievers redaksjonelle arkivkilder. Dette inkluderer landets riksaviser, nisjeaviser og regionaviser, samt en stor del av landets lokalaviser, magasiner og tidsskrift). I tillegg er alle landets nettaviser samt utvalgte etermedier inkludert. Her er det søkt med boolske operatører.
- I den kvalitative delen består kildegrunnlaget av fem av landets største medier, som er valgt ut fordi det var disse som var til stede i Kongo i lengre perioder. Disse fem er Aftenposten, VG, Dagbladet, NRK og TV 2. Som nevnt på side 5 er både papir- og nettutgaver inkludert i kildegrunnlaget for de tre avisene, mens for de to etermediene er både nyhetssendingene på fjernsyn (TV 2-nyhetene og Dagsrevyen/Kveldsnytt) og nettutgavene inkludert (altså er ikke NRKs radiosendinger inkludert).
- For å finne alle relevante oppslag i de fem mediene, er det søkt kvantitativt med boolske operatører. Det er søkt etter navnene på de to tiltalte, samt kombinasjoner av ord som Kongo, drap og nordmenn. Dette har skapt en feilmargin: Fordi ikke alle de fem mediene identifiserte Joshua French med én gang, har det vært vanskeligere å finne de første medieoppslagene der ingen av de to var navngitt. Datamaterialet i denne analysen er imidlertid så stort at funnene til tross for dette er representative med god margin.
- Det må tas høyde for ytterligere én feilmargin i datainnsamlingen: Når det gjelder papiraviser og etermedier mottar Retriever materialet fra kildene selv, og fra tid til annen hender det at slike leveranser inneholder mangler. Medieoppslag på Internett hentes inn automatisk ved søk, men hvis en artikkel er avpublisert av nettavisen selv, kan det skje at den ikke fanges opp av Retriever. Normalt mangler det ingenting fra landets største papiraviser og nettaviser, mens det er noe høyere feilmarginer i leveransene fra etermedier. Skulle slike feil ha oppstått, vil det totale datamaterialet likevel være så omfattende at det er statistisk representativt.
- Datamaterialet i den kvalitative delen er kodet innenfor en rekke deskriptive variabler. Metoden er beskrevet i hvert enkelt kapittel. Alle variablene er ikke omtalt i analysen – kun funn som anses som relevante er presentert. Funnene er krysskoblet og deretter presentert i grafiske framstillinger med forklaringer og eksempler.
- Søkestreng, datamateriale og tabeller kan fremlegges på forespørsel. Undersøkelsens resultater må videreformidles med tydelig angivelse av medieovervåkerne Retriever som kilde.

Kristina Nilsen, analysesjef

Retriever Norge AS
Mars 2010
